

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

HOLLANDA NEFRET SUÇLARI İLE MÜCADELE REHBERİ

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

İçindekiler

NEFRET SUÇU NEDİR?	6
NEFRET SUÇLARINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER NELERDİR?	8
NEFRET VAKALARI VE NEFRET SUÇLARI NE TÜR DURUMLARI KAPSAR?.....	10
NEFRETE VE AYRIMCILIĞA TEŞVİK/TAHRİK SUÇUNUN UNSURLARI	14
NEFRETE TEŞVİK İFADELERİ BASMA, GÖNDERME, YAYMA SUÇUNUN UNSURLARI	16
NEFRET SUÇLARI VE İLETİŞİM SUÇLARININ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLİŞKİSİ NEDİR?	18
NEFRET SUÇLARINA UYGULANAN CEZAİ YAPTIRIMLAR NELERDİR?	22
KANITLARIN KORUNMASI VE BİLDİRİME İLİŞKİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR NELERDİR?	26
TAKİP EDİLMESİ GEREKEN YASAL SÜREÇ NEDİR?	32
BAZI EMSAL KARARLAR.....	34
NEFRET SUÇUNA KARŞI BAŞVURULACAK YASAL MERCİLER NELERDİR?	36

NEFRET SUÇU NEDİR?

Hollanda’da nefret suçları ve nefret söylemleri eyleme geçirilmiş ayrımcılık türleri olarak kabul edilir.

Ayrımcılığı, nefret söylemlerini ve nefret suçlarını konu alan çeşitli yasal düzenlemeler söz konusudur. Genel kapsamlı ayrımcılık yasağı, Hollanda Anayasası’nın 1. maddesinde düzenlenmiştir.

Nefret suçu ve nefret söylemi kavramları Hollanda dilinde ‘haatmisdrijf’ ve ‘haatzaaien’ olarak geçmektedir. Ancak ülke mevzuatında ‘nefret suçu’ kavramı tanımlanmamaktadır. Ancak, Hollanda Ceza Kanununda ‘nefret’ kavramı madde 137d ve madde 137e’de yer almaktadır ve bu hükümler uyarınca suçtur.

Ceza Kanunu Madde 137c ise nefret kelimesini içermemekle birlikte nefret söylemini de kapsayan ‘bir grup insanı aşağılamak’ ifadelerine yer vermiştir. Madde 137c’nin düzenlediği bir grup insana hakaret etme suçu, doğrudan “ayrımcılık yapmama prensibi”nin ihlalidir.

01

NEFRET SUÇLARINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER NELERDİR?

Hollanda Ceza Kanunu

Gruba hakaret suçu, m. 137c, birinci fıkra:

Her kim aleni olarak, sözlü, yazılı veya görsel kullanarak bir grup insanı ırkları, dinleri veya inançları, heteroseksüel veya eşcinsel yönelimleri veya fiziksel, psikolojik veya zihinsel engelleri nedeniyle kasten aşağılarsa, bir yıla kadar hapis veya üçüncü kategoriden para cezası ile cezalandırılır.

Nefret ve ayrımcılığa teşvik, m. 137d, birinci fıkra:

Her kim aleni bir şekilde (kamusal alanda) sözlü veya yazılı olarak veya görsel kullanarak insanları ayrımcılığa teşvik veya nefrete tahrik ederse veya ırkları, dinleri veya inançları, cinsiyetleri, heteroseksüel veya eşcinsel yönelimleri veya fiziksel, psikolojik veya zihinsel engelleri nedeniyle insanların şahsına veya mülküne karşı şiddet eylemleri sergilemelerine teşvik ederse, bir yıla kadar hapis veya üçüncü kategoriden para cezası ile cezalandırılır.

02

Saldırgan ve nefrete teşvik eden ifadelerin basılması, gönderilmesi ve yayılması, m. 137e, birinci fıkra:

Her kim resmi (ticari) raporlama amaçları dışında:

Bir grup insanı ırkları, dinleri veya inançları, heteroseksüel veya eşcinsel yönelimleri veya fiziksel, psikolojik veya zihinsel engelleri nedeniyle, bilinçli bir şekilde veya makul derecede bilince sahip olarak aşağılayıcı içerikli bir beyanı (açıklamayı/ifadeyi/söylemi) kamuoyuna yayımlar ise veya bu beyan (ifade) ile insanları ayrımcılığa teşvik veya nefrete tahrik ederse veya bu beyan (ifade) ile ırkları, dinleri veya inançları, cinsiyetleri, heteroseksüel veya eşcinsel yönelimleri veya fiziksel, psikolojik veya zihinsel engelleri nedeniyle herhangi bir şahsa veya mülke karşı şiddet eylemlerin sergilenmesine teşvik ederse;

böyle bir beyanın (ifadenin) içeriğini bildiği halde veya makul derecede içeriğine dair şüphelenmesi gereken bir nesneyi, talebi dışında birisine iletir veya bu beyanı dağıtır veya yayımlanması için veya dağıtılması için stokta bulundurursa; altı aya kadar hapis veya üçüncü kategoriden para cezası ile cezalandırılır.

Bu düzenlemelere rağmen Hollanda açısından temel perspektif ifade özgürlüğü olup bu hürriyete öncelik verilerek yukarıda belirtilen maddeler uygulamada dar yorumlanmaktadır.

Hollanda Ceza Kanunu'ndaki hükümler, esasen insanların öz saygılarına zarar vermeyi veya bir grup insanı açıkça gözden düşürmeyi ve o grubun şeref ve itibarına zarar vermeyi suç olarak nitelendirmektedir. Hükümlerde sayılan eylemlerin gerçekleşmesi ayrımcılık yapmama prensibinin ihlal edilmesi demektir.

NEFRET VAKALARI VE NEFRET SUÇLARI NE TÜR DURUMLARI KAPSAR?

GRUBA HAKARETİN UNSURLARI

Kasıt Unsuru

Ceza Kanunu Madde 137c'deki gruba hakaret suçunun oluşması için kasıt unsuru şartı vardır. Şüphelinin niyetinin hakaret etmeye/ aşağılamaya yönelik olup olmaması kastın ispatı için gerekli değildir. Alenen yapılan/kamusal alanda işlenen hakaret veya aşağılama eylemi, kasıt oluşumu için yeterlidir.

Hollanda Yargıtayı'nın bir kararına göre futbol taraftarlarının attıkları sloganlar, belirli bir grup insana yönelik aşağılayıcı, hakaret içerikli olarak görülerek. " Hamas, Hamas, Joden aan het Gas" sloganının saldırgan karakteri Yargıtay tarafından Ceza Kanunu'nun 137c maddesindeki kasıt unsurunun oluşması için yeterli kabul edilmiştir. Hakime göre şüphelinin niyeti önem taşımamaktadır. Sloganın kalıplaşmış, sıklıkla taraftarlar tarafından futbol kültüründe kullanılması ve şüphelinin bu ortam içinde Yahudi halkını rencide etme niyetinde olmaması hakim tarafından yetersiz savunma olarak görülmüş, şüphelinin ifadelerinin doğrudan soykırım ile bağlantılı olması nedeniyle kasıt unsurunun oluştuğu kabul edilmiştir.

03

¹ "Hamas, Hamas, Yahudilere gaz."

Aleniyet Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137c’de belirtildiği şekilde bir eylemin alenen (herkese açık olan yerlerde) gerçekleşmesi, olayın özel koşullarına bağlıdır.

Yüksek Mahkeme bir kararında aleniyet unsurunun oluşmasına yol açabilecek koşulları özetlemiştir. Bu koşullardan biri ya da koşulların birbirleriyle bağlantılı veya uyum içinde olmaları aleniyet unsuru ispatlayabilir:

- Hakarete maruz kalan kişilerin sayısı
- Hakarete maruz kalan kişinin konumu ve pozisyonu
- Hakarete maruz kalan kişinin önceden hakaret eden kişi ile bağlantısı olmaması
- Hakaretin içerik veya yapısı gereği gizlilik prensibine ne derecede uyduğu
- Hakaretin doğrudan maruz kalan kişiler dışında başka kişilere yayılması
- Sözlü, yazılı, e-posta yoluyla başkalarının erişebileceği bir website’de ve benzeri yerlerde yayımlanarak, doğrudan muhatap olan kişiler dışında başkaları tarafından incelemeye açık olma derecesi,
- Hakaretin içeriğini, doğrudan muhatap olan kişiler dışında başka kişilerin de öğrenmesi.

Bir Grup İnsan Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137c’ye göre, hakaret içerikli söylem belirli bir grup insanı, özellikleri ve/veya meziyetleri nedeniyle hedef almalıdır. Bu kurala göre bir grup insan, açık ve toplu bir şekilde hakarete maruz kalmalıdır. Söz konusu grupta var olan inançlar ve/veya o gruba mensup olanların davranışları hakkında yapılan eleştiri niteliğinde ifadeler bu hükmün kapsamı dışındadır.

Hakaret Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137c uyarınca bir söylemin, hakaret unsuru taşıyan bir söylem olması için mağduru kamuoyuna olumsuz bir şekilde göstermesi ve mağdurun şeref, onur ve saygınlığına zarar verici nitelikte olması gerekmektedir.

Bu temel kriter Yargıtayca belirlenen üç aşamalı adım ışığında değerlendirilmektedir:

1. adımda, ifade üslubu ve içeriğine göre değerlendirilir. Bazı söylemler tek başına hakaret olarak nitelendirilmez iken bir bağlam içinde yapıldığında hakaret unsuru bulunduruyor olabilirler.
2. adımda, söylemin birinci adımda hakaret içeren bir söylem olduğunun tespiti halinde, bu kez hangi bağlamda yapıldığı değerlendirilir. Burada bahsedilen bağlam, 1. adımda geçen bağlamdan farklıdır. Yargıtay'ın verdiği örneklerle göre, değerlendirmede söylemin kamusal tartışmalara dahil olması ve/veya dini veya sanatsal bir söylem olması dikkate alınmalıdır.
3. adımda, söylemin gereksiz yere saldırgan karakterde olup olmadığı değerlendirilir. Eğer ikinci adım uyarınca bağlamı itibarıyla söylem hakaret unsurunu taşımıyor, ancak gereksiz ölçüde saldırgan bir karakter taşıyorsa, yapıldığı bağlama rağmen, söylem hakaret olarak nitelendirilir.

NEFRETE VE AYRIMCILIĞA TEŞVİK/ TAHRİK SUÇUNUN UNSURLARI

Ceza Kanunu'nun 137c maddesi bir gruba hakaret suçunu düzenlemekteyken, madde 137d'de de nefrete ve ayrımcılığa teşvik/tahrir bir suç olarak tanımlanmaktadır.

Teşvik Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137d uyarınca nefret ve ayrımcılığa teşvik suçu, bir eylem gerektirir. Dolayısıyla bir amaca ulaşma ve/veya bir sonuca varma şartı aranmamaktadır. Bu maddedeki teşvik veya kışkırtma unsuru sadece eylemi gerçekleştirenin davranışları ile ilgilidir. Teşvik eylemi, sonuç olarak kimseyi etkisi altına alamamış olsa da suçtur.

04

Kasıt Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137d’de düzenlenen teşvik suçunda kasıt unsuru aranır. Nefrete ve ayrımcılığa teşvik suçu, alenen/kamusal alanda işlenmeye yönelik olmalıdır. Görece oldukça kısa bir süre içinde yapılan ve sinir halinden kaynaklanıp yapılan söylemler, Amsterdam Temyiz Mahkemesi’ne göre kasıt unsuruna istisna olarak kabul edilir. Niyetin ayrımcılığa yönelik olması şarttır. Yargıtayca madde 137c için geliştirilen üç aşamalı adım, teşvikte kastın belirlenmesi için de aynı şekilde geçerlidir. Aleniyet unsuru için de madde 137c’de aleniyet unsuru için belirlenen kriterler uygulanmaktadır.

Nefret Unsuru

Amsterdam Bölge Mahkemesi, nefret unsurunu aşırı ölçüde derin bir tiksinti ve düşmanlık duygusu olarak tanımlamıştır.

Ayrımcılık Unsuru

Ceza Kanunu’nun 137d maddesindeki ayrımcılık terimi, Ceza Kanunu’nun quater 90. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Buna göre, ayrımcılık veya ayrımcılık yapmak, her türlü ayrımı yaparak, dışlayarak veya tercih belirterek, siyasi, ekonomik, sosyal veya kültürel alanda veya yaşamın diğer alanlarında, insan haklarında eşitliği ve temel özgürlüklerin tanınmasını, kullanılmasını veya yararlanmasını yok etmek veya zarar vermek/kısıtlamak anlamına gelmektedir.

Şahsa veya Mülke Karşı Şiddet Unsuru

Ceza Kanunu’nun 300 vd. maddesindeki kişiye taciz ve 350’nci maddesindeki mala hasar verme suçları gibi suçların, nefret temelli teşviki m. 137d’de kapsamında ele alınabilmektedir.

Grup Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137d tek bir kişiye yönelik uygulanan eylemlerde geçerli değildir. Bu madde uyarınca suçun insanlara karşı işlenmesi gerekmektedir, nitekim kanun koyucusu çoğul olarak ‘insanlar’ ifadesine yer vermiştir.

NEFRETE TEŞVİK İFADELERİ BÂSMA, GÖNDERME, YAYMA SUÇUNUN UNSURLARI

Madde 137e'deki bu suç fiili, madde 137c ve 137d'den farklıdır. Diğer maddelerden farklı olarak madde 137e'de failin eylemi icra ediş şekli veya eyleminin altındaki motivasyonları cezalandırılmaktadır. Dolayısıyla, madde 137e uyarınca saldırgan ve nefrete teşvik eden ifadelerin basılmasında, gönderilmesinde ve yayılmasında eylemin neticeye varması, insanları gerçekten bu yönde harekete geçirmiş olması şartı aranmamaktadır. Madde 137e'de suçun özü, failin eylemi icra ederken kullandığı içeriğin, malzemenin kötülüğünde yatmaktadır. Suç teşkil etmesi için içeriğin ayrımcı nitelikte olması gerekir. Madde 137d'de konusu geçen nefret, şahsa veya mülke karşı şiddet ve grup unsurları madde 137e için de aynı şekilde geçerlidir.

05

Kasıt Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137e’de kasıt unsuru, “bilinçli bir şekilde veya makul derecede bilince sahip” şeklinde ifade edilmiştir. Fail neyin kasıt ile eşitlenebileceğini ve ayrımcılık içeren ifadeler olduğunu bilmelidir, en azından makul derecede ifadelerin ayrımcı nitelikte olup olmadığından şüphelenmelidir.

Beyan Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137e’deki beyan unsuru, kınanacak nitelikteki görüşlerin sözlü, yazılı veya görüntü aracılığıyla (örn. resim) dışarıya aktarılması olarak anlaşılmalıdır. Ses ve görüntü taşıyıcıları da buna dahildir. Yargıtaya göre ifadeler yalnızca tek başına değerlendirilmemeli, aynı zamanda olayın özel koşulları dikkate alınarak ve ifadelerin uyandırdığı olası çağrışımlarla birlikte değerlendirilmelidir. Örneğin, suçu bildiren mağdurlarda veya mağdurların ait olduğu topluluklarda (Yahudi cemaati gibi) veya Hollanda toplumunun büyük çoğunluğunda uyandırdığı çağrışım da dikkate alınmaktadır.

Dağıtma Unsuru

Ceza Kanunu, m. 137e, bent 2’ye göre, dağıtılan ayrımcılık içerikli nesnenin bir adetten fazla dağıtılmış olması gerekir, ancak dağıtım suçunun alenen işlenmesine (kamuoyuna açık şekilde gerçekleşmesine) gerek yoktur.

NEFRET SUÇLARI VE İLETİŞİM SUÇLARININ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLİŞKİSİ NEDİR?

‘Vrijheid van meningsuiting’, yani ifade özgürlüğü, Hollanda’da her alanda oldukça önemli bir anayasal haktır ve Hollanda Anayasası’nın 7. maddesi ile korunmaktadır. Madde 7, bir şey yazmadan veya ifade etmeden önce kimsenin devletten izin almasına gerek olmadığını belirtmektedir. Buna sansür yasağı da denebilmektedir. Anayasanın 7. Maddesine göre ifade özgürlüğünü yalnızca yasalar sınırlayabilmektedir.

Avrupa Birliği Hukuku ulusüstü niteliği itibariyle otomatik olarak Hollanda iç hukukunun bir parçasıdır. Bu nedenle Avrupa Birliği İnsan Hakları hukuku mevzuatı da Hollanda’da doğrudan uygulanabilmektedir. İfade özgürlüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin de 10. maddesinin birinci fıkrasında yer almaktadır.

06

Ancak, ifade özgürlüğü sınırsız bir hak değildir.

- Başkalarının hakları veya itibarının korunması,
- Toplumun güvenliği ve kamu menfaatinin korunması,
- Toplum sağlığı veya toplumsal ahlaki menfaatlerin korunması için sınırlamalara gidilebilmektedir.

Hollanda Ceza Kanunu 137c-e maddeleri bu sınırlamaların örnekleridir. İfade özgürlüğü ve özgürlüğün sınırları aynı zamanda internet ortamı için de söz konusudur. Bu nedenle ayrımcılığa ve nefrete teşvik kısıtlamaları internet için de geçerlidir.

İfade özgürlüğünün sınırlarını tespit ederken hukuken şu soruların cevabı aranır:

- Söylemin tam içeriği nedir?
- Söylemi yapan kişi kimdir?

- Söylem hangi bağlamda yapılmıştır?

- Söyleme maruz kalan kişi/kişilerde hangi sonuçlara yol açmıştır?

Mahkemenin söylem sahibine bir yaptırım uygulamadan önce her zaman yaptırımın ifade özgürlüğü hakkını ihlal etmediğini doğrulaması gerekecektir. Örneğin, Hollanda Yüksek Mahkemesi 2012’de, bir üniversitenin dergisinde Yahudi toplumuna karşı hakaret içerikli ifadeler içeren bir köşe yazısı yazarına bir grup insana ırklarından dolayı hakaret etme suçu nedeniyle açılan davada, sadece ifadelerin lafzını değil, aynı zamanda yapıldığı bağlamı da dikkate almıştır. Mahkeme kararında, hem ifade özgürlüğünün herkes için geçerli olduğunun altını çizmiş hem de ek olarak söz konusu kişinin bir köşe yazarı olduğunu dikkate alarak belirli bir sanatsal ifade özgürlüğüne sahip olduğunu, AİHS madde 10 sınırları içerisinde kaldığı sürece sanatsal özgürlüğünü icra edebileceğini belirtmiştir.

Başka bir kararda ise “Batının İslamlaşmasına karşı çıkmak amacıyla kurulan” PEGIDA (Patriotische Europäer Gegen Islamisierung Des Abendlandes) hareketinin organize ettiği İslam karşıtı gösterideki söylemler, Ceza Kanunu madde 137c uyarınca bir gruba hakaret kabul edilmiştir. “İslam’ın hiçbir zaman barış dini olmaması, Müslümanları çılgın ideolojileri nedeniyle, hor görmek ve nefret etmek için başka bir neden” şeklindeki ifadelerle ilgili olarak Yüksek Mahkeme kararında ifadelerin yapıldığı bağlamı ve toplumda var olan sosyal tartışmalara katkıda bulunup bulunamayacağını sorgulamıştır. Ayrıca, hukuken ifade özgürlüğünün kısıtlanması yalnızca “gerekli” olduğu sürece uygulanmalıdır.

‘Gerekli’ terimi burada ifade özgürlüğünün kısıtlanmasının acil bir toplumsal ihtiyaç olması gerektiği anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak ilk bakışta yaptırım uygulanabileceği düşünülen nefret ve ayrımcılık söylemi davaları ifade özgürlüğünün geniş kapsamı nedeniyle yaptırımsız sonuçlanabilir. Hakimin bakış açısı ve takdir yetkisi yargılamanın seyrini oldukça etkileyebilmektedir

NEFRET SUÇLARINA UYGULANAN CEZAI YAPTIRIMLAR NELERDİR?

Hollanda Ceza Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca para cezasına çarptırılan kişi, belirlenen tutarı devlete ödemekle yükümlüdür.

Gruba hakaret suçu (m. 137c 1. bent) bir yıla kadar hapis cezası veya üçüncü kategoriden para cezası (8.700 avro) ile cezalandırılır. Eğer, gruba hakaret suçu meslek veya alışkanlık haline getirilmiş ise veya iki (veya daha fazla) kişi tarafından birleşik işlenmişse (madde 137c 2. bent) iki yıla kadar hapis cezası veya dördüncü kategoriden para cezasına (21.750 avro) çarptırılır.

Nefret ve ayrımcılığa teşvik suçu (m. 137d 1. bent) bir yıla kadar hapis veya üçüncü kategoriden para cezası (8.700 avro) ile cezalandırılır. Eğer, meslek veya alışkanlık haline getirilmiş ise veya iki (veya daha fazla) kişi tarafından birleşik işlenmişse dört yıla kadar hapis cezası veya dördüncü kategoriden para cezasına (21.750 avro) çarptırılır (madde 137d 2. bent).

Saldırgan ve nefrete teşvik eden söylemlerin basılması, gönderilmesi ve yayılması suçu (m. 137e) altı aya kadar hapis veya üçüncü kategoriden para cezası (8.700 avro) ile cezalandırılır.

07

Eğer, meslek veya alışkanlık haline getirilmiş ise veya iki (veya daha fazla) kişi tarafından birleşik işlenmişse bir yıla kadar hapis cezası veya dördüncü kategoriden para cezasına (21.750 avro) çarptırılır (madde 137e 2. bent).

Alışkanlık, failin suçu defalarca işleme eğilimi olması anlamına gelmektedir. Birleşik işlenen suçlarda ayrımcılık/nefret içeren beyanları kimin duyurduğu tesadüftür, ancak suç ortaklıkları içerisinde zararlı söylemleri ortakların hepsi kabul ediyor olmalıdır.

Mahkeme öncesi tutuklama (gözaltı emri) ancak dört yıl veya daha fazla hapis cezası olan suçlarda uygulanmaktadır (Hollanda Ceza Usulü Kanunu madde 67). Dolayısıyla 137c-maddelerinde ifade edilen suçlarda gözaltı emri uygulanması mümkün değildir. Ancak, şüphelinin Hollanda'da kalıcı ikameti veya ikamet yeri tespit edilemezse gözaltı emri mümkündür (Hollanda Ceza Usulü Kanunu, madde 67, 2. bent).

Ceza Kanunu madde 137c-137e suçları için en önemli temel ilkeler şöyledir:

- İşlenen suç, ifade özgürlüğü, din özgürlüğü ve sanatsal ifade özgürlüğü ilke ve haklarına rağmen hala cezalandırılabilir nitelikte ise, kovuşturma devam ettirilir.
- Savcılık teşkilatları ancak kanıtlanabilir ve cezalandırılabilir nitelikte olan ayrımcılık suçların kovuşturmalarını yürütme hakkına sahiptir. Kovuşturmayı başlatmak için şikayet dilekçesi/ suç duyurusu gerekmektedir. Ancak bazı durumlarda, ayrımcılık yasalarını korumak amaçlı, savcılar inisiyatifleriyle şikayet dilekçesi olmadan kovuşturmayı başlatabilmektedirler.
- Savcılık, ayrımcılık bildirimlerinin kaydedilmesi ve işlenmesi için polise talimat verir. Şikayet ve ihbar arasındaki farkı mağdurlara bildirmek polisin sorumluluğundadır. İhbar bildirimi yalnızca kayıtlara geçilir, soruşturma başlatılmamaktadır.

Cezalandırılabilir ve ispat edilebilir ayrımcılık suçlarının büyük bir sosyal etki yarattıkları durumlarda kovuşturma yürütülmesi ihtimali artmaktadır. Büyük bir sosyal etki olup olmadığı, suçun ciddiyeti ve toplumda oluşan huzursuzluk gibi faktörlere göre belirlenir.

Tazmin Edici Hükümler

Ceza Usulü Kanunu 51a maddesi uyarınca, bir kişi (veya tüzel kişi) doğrudan bir suç nedeniyle zarar görmüşse, mağdur taraf olarak tazminat talebi ile cezai kovuşturmaya dahil olabilmektedir.

Tazminat talebi için doğrudan hasar/zarar görme şartı vardır. Suç ve zarar arasında nedensellik ilişkisi olmalıdır. Yalnızca doğrudan iddianamedeki suçtan doğan zararın tazminat ile telafi edilmesi söz konusu olabilmektedir.

Haksız fiilden doğan zarar Hollanda Medeni Kanunu'nun 6:162 maddesinde yer almaktadır.

Haksız fiil, hukuka veya kamu değerlerine aykırı fiillerdir veya zarara uğrayan kişinin haklarını ihlal etmelidir. Fiil sonucunda zarara uğrayan kişi haksız fiilden doğan zararlar için karşı tarafı sorumlu tutabilmelidir. Haksız fiilden doğan zarar maddi zarar olabileceği gibi, manevi zarar da olabilmektedir. Maddi zararların hukuki temeli Hollanda Medeni Kanunu madde 6:95 ve madde 6:96'da yer almaktadır.

Yargıtay 1996'da bir ayrımcılık davasında, hem gerçek kişi hem etnik azınlıkların haklarını koruyan tüzel kişilerden oluşan mağdur tarafın tazminat talebi ile ilgili olarak önemli bir karar vermiştir. Söz konusu davada ırk nedeniyle nefret ve ayrımcılığa teşvik ve gruba hakaret suçları (Ceza Kanunu madde 137d ve madde 137c) sabit görülmüştür. Ancak Yargıtayca, kanıtlanmış suçlar değerlendirildiğinde, söz konusu söylemlerin mağdurları hedef alması ya da onlara yönelik olması yetersiz görülmüştür. Bu nedenle, yapılan ifadelerin mağdurlara doğrudan zarar vermesi söz konusu değildir. Fiil ile zarar arasında nedensellik bağı olmadığına karar verilmiştir.

Hollanda Medeni Kanunu madde 6:106'ya göre, maddi olmayan zararlarda, zarar gören tarafın adil bir şekilde belirlenecek tazminat alma hakkı vardır. Hakim burada takdir yetkisini kullanabilmektedir, ancak bu yetkiyi kanun koyucunun belirlediği çerçevede kullanmak zorundadır. Zarardan sorumlu olan kişinin söz konusu zararın gerçekleşmesini amaçlaması en önemli kurallardan biridir (bent a). Diğer bir önemli kriter ise zarar gören tarafın fiziksel olarak zarar görmesi, şerefi veya haysiyetinin zarar görmesi veya başka bir şekilde şahsiyetinin zarar görmesidir (bent b). Hüküm bu kurallar çerçevesinde verilir.

Örneğin, manevi tazminat için "şahsına saldırı" olarak değerlendirilebilecek bir zihinsel zarar aranmaktadır, ancak bu şart altında manevi tazminat kuralları çerçevesinde mağdurun "zarar görmüş" olduğu makul bulunur. Yani, madde 6:106'ya başvuran kişi, davanın koşulları ile bağlantılı olarak, yeterli somut verilere dayanarak psikolojik hasarın meydana geldiğini ispatlamalı, zihinsel zararın varlığı objektif standartlar ile belirlenmelidir.

Bir kişi/grup hakkındaki bilgilerin yanlış veya eksik veya yanıltıcı bir şekilde yayımlanması durumunda ise Hollanda Medeni Kanunu, madde 6:167'ye göre, karşı tarafın talebi üzerine mahkeme kendi belirleyeceği bir şekilde bir düzeltme yayımlamasını emredebilmektedir.

Yukarıdakilere ek olarak, hakim belirli koşullar altında, belirli ifadelerin veya ifadelerin tekrarlanması yasaklanmasına karar verebilir. (Hollanda Medeni Kanunu, madde 3:296) Ayrıca ifadelerin hukuka aykırı veya aşağılayıcı olduğuna dair yasal bir beyanın çıkarılması da mümkündür. (Hollanda Medeni Kanunu, madde 3:302)

KANITLARIN KORUNMASI VE BİLDİRİME İLİŞKİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR NELERDİR?

Nefret suçuna maruz kalınması halinde, suçluların mahkeme karşısına çıkartılabilmeleri ve cezalandırılabilmesi için suçun işlendiğinin delillerle ispat edilmesi gerekir. Örneğin, ırkçı biri tarafından darp edilmiş bir mağdurun durumunda, Kraliyet Savcılık Servisi'nin hem mağdur kişinin suçlanan kişi tarafından darp edildiğini ve hem de bunu ırkçı bir motivasyonla yaptığını ispat etmesi gerekir.

08

Kanıt denince, birçok kişinin aklına elle tutulabilen somut bir belge, görüntü veya ses kaydı gelir. Bu, her zaman doğru bir yaklaşım değildir. Nefret suçlarının birçoğunun fiziksel bir kanıt olmayabilir.

Örneğin, başörtülü olduğu için, sokakta fiziksel saldırıya uğrayan ve kendisine hakaret edilen bir insanın elinde hiçbir fotoğraf, ses veya görüntü kaydı olmayabilir. Bu, işlenen suçun ispatlanamayacağı anlamına gelmez.

Çoğu zaman, ceza davalarında, suçun ispatlanması için görgü tanıklarının ifadelerine başvurulur.

Sözlü Taciz ve Fiziksel Saldırılar

Sokakta veya başka bir yerde sözlü taciz veya fiziksel saldırıya maruz kalmanız durumunda, her şeyden önce güvenliğinizi ve sağlığınızı düşünmeli ve korumalısınız. Delilleri koruyabilmek için, kendinizi veya bir başkasını tehlikeye atmamalısınız. Kendiniz ve çevrenizdekilerin güvende olduğunuzdan emin olduktan sonra sıradakileri uygulayabilirsiniz.

Yine çoğu zaman, en önemli görgü tanığı mağdurun kendisidir. O nedenle, “Elimde hiçbir fiziksel kanıt yok. Şikayetçi olsam da ispat edemem”, gibi bir yanılgıya düşmemek gerekir.

Suçun niteliğine göre, ihtiyaç duyulan kanıtların türü de değişir. O nedenle, gerekli kanıtlar ve bunları korumak için yapılması gerekenlerle ilgili tam bir liste oluşturmak pek mümkün değildir. Ancak, genel olarak aşağıdaki hususların dikkate alınması gerekir:

- Siz veya olay yerindeki başka biri yaralandıysa, ambulans ve polise haber vermelisiniz. Bu, yaralılara yardım ederken, bir taraftan da olayın resmi makamlarca kaydedilmesini ve delil oluşmasını sağlayacaktır.
- Yaralanmadıysanız dahi, güvenliğinizi sağladıktan sonra, mümkün olan en kısa zamanda polisi mutlaka aramalısınız.

- Olayın herhangi bir görüntü veya ses kaydını alabildiyseniz, bunları koruyup polise teslim etmelisiniz.
- Olay yerinde, görgü tanıkları olduysa, bu tanıkların adres ve iletişim detaylarını almanız çok yararlı olur. Bunu yaparken, tanıkların size zarar verebilecek başka kimseler olmadığından emin olmanız çok önemlidir. Görgü tanıkları arasında herhangi bir görüntü veya ses kaydı almış kimse varsa, görüntüleri size vermelerini ve aynı zamanda şahitlik etmelerini isteyebilirsiniz.
- Olayın gerçekleştiği noktayı, tarihi ve saat aralığını not almak, daha sonra olayın güvenlik kameralarından kaydedilen görüntülerine ulaşmak bakımından yarar sağlayabilir.
- Mümkünse, olay yerinin fotoğraflarını çekmek de fayda sağlayabilir. Ancak, bunu yaparken saldırının devam etmediğine, güvenlikte olduğunuzdan emin olmalısınız.
- Suçluyu tespit etmek için yararlı olabilecek bilgileri not etmelisiniz. Örneğin, saldırganın tahmini boyu, kilosu, cinsiyeti, ten rengi, giysileri, saç rengi, gözlükleri, takıları, bıyık ve sakalı, aksanı, dişleri, kesik veya yara izleri, dövmeleleri vb. özellikleri polise aktarmak faydalı olacaktır.
- Olay esnasında, size veya olay yerindeki başka birine karşı kullanılan ırkçı, ayrımcı veya cinsiyetçi söylemleri olabildiğince detaylı ve doğru bir şekilde not almanız çok yararlı olacaktır.
- Tek bir olaydan ziyade, bir olaylar zinciri olarak gelişen nefret suçları durumunda, her bir olayın tarihi, saati ve neler olduğunu not etmeniz çok fayda sağlayacaktır.
- Sizin yaptıklarınızın dışında, polis de sokak kameraları ve benzeri başka deliller toplayacaktır.

Nefret Söylemleri ve Paylaşımları

- Nefret söylemleri içeren yazı veya paylaşımı en kısa zamanda polise rapor ederek delillerin korunmasını sağlayabilirsiniz.
- Nefret söylemleri veya paylaşımları direkt olarak sizi hedef alıp mektup, e-posta veya mesaj yoluyla size iletiliyse, bunları koruyup polise teslim etmelisiniz.
- İnternet üzerinde, Facebook, Twitter, YouTube gibi sosyal medya platformları veya bir internet sitesi üzerinden yapılmış nefret söylemleri veya paylaşımlarının suçlu kişi tarafından kaldırılma olasılığına karşı ekran görüntüsü alınması çok yararlı olabilir. Bunu bilgisayarınız üzerinde yapabileceğiniz gibi, telefonunuzla paylaşımın bir fotoğrafını da çekebilirsiniz. Bunu yaparken, paylaşım sahibinin profil detaylarını da gösterecek şekilde kayıt aldığınızdan emin olmalısınız.
- Ancak şunu unutmamak gerekir ki; kanıt toplamak ve suçu ispat etmek mağdur olan kişinin değil, polisin ve Kraliyet Savcılık Servisi'nin görevidir.
- Yukarıda listelenenler, kanıtların toplanması ve korunması bakımından katkı sunabileceğiniz durumların bir kesitidir. Ancak, hiçbir koşul altında, kanıtların toplanması veya korunmasını sağlamak için kendiniz veya başka birinin can ve mal güvenliğini riske atmamalısınız.
- Ayrıca, objektif bir kanıt olmaması, suçun işlenmediği veya ispat edilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Mağdur olan kimsenin veya suça şahit olan birinin temel görevi, olayı yetkililere (genel olarak polise) bildirmektir. Suçun ispatlanması ve suçlunun cezalandırılması polis, Kraliyet Savcılık Servisi ve mahkemelerin görevidir.

TAKİP EDİLMESİ GEREKEN YASAL SÜREÇ NEDİR?

Daha önceki bölümlerde konusu geçen polise şikayet etme yolu, yani bir ceza davası başlatmak, zaman gerektiren bir prosedürdür. Hem polisin hem savcılığının ayrı ayrı dosyanızla ilgilenmesi gerekecektir. Ceza davası, şüpheli ile Kamu Savcılığı arasındaki davadır. Savcının olası cezai kovuşturmayı sonlandırma kararına karşı, temyiz mahkemesine şikâyetle bulunulabilir. (Hollanda Ceza Usulü Kanunu, madde 12)

08

Ceza Usulü Kanunu, madde 51a uyarınca, doğrudan zarar gören kişi, ceza yargılamasında zarar gören taraf olarak tazminat talebi ile dava sürecine katılabilmektedir. Yalnızca doğrudan zarara uğrayan kişilerin tazminat talepleri değerlendirilir ve suç ve zarar arasında nedensel bağlantı aranır.

Örneğin, nefret ve ayrımcılık içeren söylemlere maruz kalan kişi, bu söylemlerin şahsını hedef aldığını ispat etmelidir. Böylece nefret içerikli söylemler ile yol açtığı zarar arasındaki nedensellik kanıtlanmış olur. Savcılık nedensellik bağının eksik olduğu sonucuna vararak mağdurların madde 51a uyarınca ileri sürdükleri tazminat taleplerini kabul etmeme kararı verebilmektedir. Tazminat talep edilebilen zararların bazıları şunlardır:

- finansal kayıplar
- manevi zararlar
- travma sonrası zararlar

- dava masrafları (şikayeti yapmak için karakola gidilen yol ücreti gibi) ve
- kanuni faiz (faiz suçun işlendiği andan itibaren başlar).

Ceza Hukuku değil, “Civiel proces” (Medeni Hukuk) kapsamında dava açmak, görece daha az zaman alan ve daha kolay bir süreçtir. “Civiel proces” yargı süreçleri, dava zorluğuna bağlı olarak, yaklaşık altı hafta içinde sonuçlanabilmektedir. Zaman açısından daha avantajlı olmakla birlikte bu tip davalarda, avukat masraflarını mağdurun karşılaması gerekir.

Öte yandan, Hollanda Medeni Kanunu’nun madde 6:162 uyarınca “haksız fiil” davaları, doğal olarak ceza yargılaması dışında kaldığından bu gibi mağduriyetlerde “civiel proces” davası açılmalıdır. Avukat, yasal işlemi başlatmanın olumlu sonuç verip vermeyeceğini değerlendirip mağduru yönlendirebilmektedir.

BAZI EMSAL KARARLAR

Bazı önemli emsal kararlar ve bunların neticesinde oluşan hukuksal prensiplere dair örnekler aşağıda yer almaktadır:

**Amsterdam, Yüksek Mahkeme 24-09-2020 /
ECLI:NL:GHAMS:2020:2523**

Eylül 2020’de Amsterdam Temyiz Mahkemesi tarafından bir gruba yönelik hakaret suçu (Ceza Kanunu, madde 137c) ile ilgili bir davada, davaya konu olan olay, davacının olay anında çektiği video görüntüleri sebebiyle sosyal medyada çokça paylaşılmış ve ülkede haftalarca tartışma konusu olmuştur.

09

Şüpheli Amsterdam'da, bir grup insana (bu davada eşcinsellere) halka açık bir şekilde bağırarak hakarete bulunmuş, "Eşcinsellik Amsterdam'da normal değildir" ve "Pis kanser eşcinseller!" ve benzeri kelimeler kullanmıştır. Mahkemenin kararına göre, sanık tarafından ifade edilen sözler eşcinsellere yönelik saldırgan nitelikte olup davacıları itibarsızlaştırdığı gibi eşcinseller grubunun saygınlığını da ciddi şekilde etkilemektedir. Ancak, hakaret içerikli söylemler halka açık (sokakta) bir yerde yapılmasına rağmen, 137c maddesinde belirtildiği gibi "kamuya açık" şekilde yapılmamıştır.

Nefret söyleminin kamuya açık şekilde gerçekleşip gerçekleşmediği, olay anının özel durum ve koşullarına göre değerlendirilmektedir.

Mahkeme bunun için yedi kriter belirlemiştir (Bkz. Aleniyet Unsuru başlığı). Mahkemece, ilk olarak davacının sanığa yöneltmiş olduğu "Amsterdam'a hoşgeldiniz. Erkek arkadaşımın elini tutuyordum, yürüyüş yapıyoruz." sözlerinden sonra, sanık hakaret içerikli söylemleri karşılık olarak davacıya yöneltmiştir. Bu nedenle, sanık bağımsız bir şekilde hakaret içerikli söylemlerin yayılmasına ve aleni şekilde sokakta başkaları tarafından duyulmasına sebep olmamıştır. Ayrıca davacının çektiği videoyu da sanık kamuoyu ile paylaşmamıştır.

Dolayısıyla hakaretleri kamuoyuna sanığın duyurduğu söylenemez.

Ancak, suç kamuya açık işlenmemekle birlikte, mahkemeye göre hakaret suçu yeterince kanıtlanmış ve tespit edilmiştir. (Ceza Kanunu, madde 266)

Amsterdam Mahkemesi

18-05-2017 /

ECLI:NL:RBAMS:2017:3352

Politikacı, televizyon ve radyo sunucusu Sylvana Simons'un davası Hollanda gündemini uzunca süre meşgul eden davalardan biri olmuştur. Simons'un davası ifade özgürlüğünün nerde ve ne zaman sınırları aştığının örneğini ortaya koymaktadır. Davacının özellikle Denk Partisi'ne katılmasıyla internette ırkına yönelik saldırı ve nefret içerikli mesajlar çoğalmıştır. Nefret içerikli mesajların bir örneğinde; "Bütün bu maymun kafalılar bu ülkede bu kadar mutsuzsa, renkleriyle dikkat çekmedikleri bir ülkeye defolup gitsinler" denmektedir. Mahkemece bu ifadede bulunan sanık, siyahilerden oluşan bir grup insanı kamuoyuna kötü gösterme eğilimindedir. (Ceza Kanunu, madde 137c). Mahkeme, bu söylemin ifade özgürlüğü sınırını aştığını tespit etmiştir. Dolayısıyla, bu davada ifade özgürlüğü hakkını sınırlamak, toplumsal bir zorunluluk olarak kabul edilmiştir.

NEFRET SUÇUNA KARŞI BAŞVURULACAK YASAL MERCİLER NELERDİR?

10

Kurum Adı	Sağladığı Destekler	İletişim Bilgileri
Ayrımcılıkla Mücadele Bürosu (Antidiscriminatiebureau)	Hollanda'daki belediyeler 28 Ocak 2010 tarihinden itibaren yasal olarak ayrımcılığa maruz kalan vatandaşların şikâyetinde bulunabileceği ve destek alabilecekleri ayrımcılıkla mücadele büroları bulundurmak zorundadır. Ayrımcılıkla Mücadele Bürosu yapılan şikâyet ve bildirimlere göre nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini ve ne yapılabileceğine ilişkin danışmanlık ve destek vermektedir. İhtiyaç duyulduğu takdirde polise ve İnsan Hakları Enstitüsü'ne şikâyet başvurusu, Ayrımcılıkla Mücadele Bürosu'yla beraber yapılır. Söz konusu başvuru verileri Ayrımcılıkla Mücadele Bürosu'nun yıllık raporunda yayımlanmaktadır.	İletişim Bilgileri

İnsan Hakları Enstitüsü (College voor de Rechten van de Mens)	Ayrımcılıkla Mücadele Büroları dışında ayrımcılığa uğrayanlar İnsan Hakları Enstitüsü'ne bildirimde bulunarak enstitüden olaya ilişkin görüş talep edebilir. İnsan Hakları Enstitüsü'ndeki süreçler adli bir süreci andırmaktadır. İnsan Hakları Enstitüsü'ne yaşanan ayrımcılığın araştırılması için talepte bulunduktan sonra İnsan Hakları Enstitüsü yapılan muamelenin kanuna uygun olup olmadığını araştırır, taraflara tavsiyelerde bulunulur. Söz konusu tavsiyeler bağlayıcı olmamakla birlikte, taraflar uygulamada çoğunlukla tavsiyeye uymaktadırlar. Zira dava açıldığı takdirde mahkeme kararında İnsan Hakları Enstitüsü'nün tavsiyesini dikkate almak zorundadır.	Telefon: 030 888 3 888 (mesai saatleri içerisinde saat 10:00 – 16:00 arası) E-posta: info@mensenrechten.nl Web Sayfası: https://mensenrechten.nl web sayfasında yer alan "Ayrımcılığı Bildir" formu üzerinden bir başvuruda bulunabilirsiniz.
Polis	Taciz, saldırı, hakaret gibi cezai kovuşturma gereken durumlarda polis merkezine başvurarak ayrımcılığa ilişkin şikâyetle bulunulabilmektedir. Ayrımcılığı ilişkin polis merkezine bildirimde bulunduğunuz takdirde polis merkezinin bildirimleri kayıt alma zorunluluğu bulunmaktadır. Polis merkezine sadece ırk, cinsiyet, din, hayat görüşü, cinsel eğitim ve engellilik ile ilgili ayrımcılığa ilişkin başvuru yapılabilmektedir. Mağdurlara online bildirimde bulunma olanağı da sağlanmaktadır.	Telefon: 0900-8844 Web Sayfası: https://www.politie.nl/ web sayfasında yer alan ayrımcılık bildirim formunu kullanarak online şikâyetle bulunabilirsiniz. Dikkat: Polise yapılan ihbar ve şikâyet arasında fark bulunmaktadır. İhbar bildirimini yalnızca kayıtlara geçilir, dolayısıyla soruşturma başlatılmamaktadır. Soruşturma için mağdurun ihbarda değil, şikâyetle bulunması gerekmektedir.

MiND	2013 yılında Hollanda Adalet Bakanlığı ve Hollanda Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı'nın girişimiyle kurulan MiND, internet ortamında vuku bulan ayrımcılığı kayıt altına almaktadır. İnternet ortamında yazılmış ırkçı söylemler MiND'e bildirilir. Bildirimi aldıktan sonra MiND ifadenin hala aktif olup olmadığını araştırır. Daha sonra söz konusu ifadeler Ceza Kanunu'nun 137c ile 137e arasındaki maddeler ve ilgili içtihat temelinde değerlendirir. MiND yaptığı değerlendirme sonrasında söz konusu web sayfasının yöneticisinden açıklamayı kaldırmasını isteyebilir. Söz konusu açıklama kaldırılmadığı takdirde MiND savcılığa suç duyurusunda bulunmaktadır.	https://www.mindnederland.nl/ web sayfasından internet ortamında maruz kalınan ayrımcılığa ilişkin başvuruda bulunulabilirsiniz.
-------------	--	---

Meld Islamofobie	2015 yılı itibariyle Hollanda'da gerçekleşen İslamofobi vakalarını kayıt altına alan tüzel kişiliğe sahip Meld Islamofobie sayfası üzerinden İslam düşmanlığı ile karşılaşmanız halinde bildirimde bulunabilirsiniz. Meld Islamofobie yönlendirme yapmakta, hukuki destek sağlamakta ve İslamofobik vakalar için bir platform oluşturmaktadır.	Telefon: +31 (0)6 14848775 E-posta; info@meldislamofobie.org Web Sayfa: https://www.meldislamofobie.org/ web sayfasında yer alan bildirim formunu kullanarak bildirimde bulunabilirsiniz.
-------------------------	---	---

Juridisch Loket	Hollanda’da hukuki süreçlerin belirli bir maliyeti vardır. Bu maliyeti karşılayamadığınızda finansal açıdan yardım alabilirsiniz. Böyle durumlarda masrafların bir kısmını devlet karşılayacaktır. Yardıma almaya uygunluğunuz mali durumunuza göre belirlenmektedir.	Telefon: 0900 - 8020 (Doğrudan hukuki destek ve yönlendirme için mesai saatleri içerisinde saat 09:00 - 17:00 arası, dakika ücreti 10 cent) Web sitesi: www.juridischloket.nl Ayrıca web sayfası üzerinden e-posta gönderme olanağı sağlanmaktadır.
Rechtsbijstand	Adli Yardım Kurulu, bağımsız bir idari organdır. Adli yardım ve arabuluculuk ihtiyacı olup maddi durumu yeterli olmayanlara yönlendirmede bulunarak geliri doğrultusunda masrafların bir kısmının devlet tarafından karşılanmasını sağlar.	Telefon: 0900 - 8020 (Doğrudan hukuki destek ve yönlendirme için mesai saatleri içerisinde saat 09:00 - 17:00 arası, dakika ücreti 10 cent) Web sitesi: www.juridischloket.nl Ayrıca web sayfası üzerinden e-posta gönderme olanağı sağlanmaktadır.
I-psy İnterkültürel Psikiyatri Merkezi	Hollanda’nın birçok şehrinde merkezi bulunan ve özellikle çeşitli kültürler arası psikolojik sorunlarda farklı dillerde destek sağlayan i-psy kurumu, ayrımcılığa maruz kalanlara da özel olarak destek sağlamaktadır. Tedavi ücretleri genel itibarıyla sağlık sigortası tarafından karşılanmaktadır.	Telefon: 088 358 96 00 Web sitesi: www.i-psy.nl

Slachtofferhulp Nederland	Ayrımcılık çok acı verici olabilir. Uzun zaman ayrımcılığa maruz kalanlarda stres semptomları ve ruhsal bozukluklar sıklıkla görülür. Slachtofferhulp Nederland (Hollanda Mağdur Yardımı) ayrımcılık mağdurlarına destek veren bir kurumdur. Kurum, mağdurla birlikte ihtiyacın ne olduğuna birlikte karar verip sürecin devamını mağdurla birlikte planlar. Kurum psikolojik destek vermenin yanı sıra aynı zamanda hukukçu da bulundurmaktadır. Polise şikâyet etme ve cezai kovuşturma süreçlerinde mağdura yardımcı olup gerekli tavsiye ve yönlendirmeleri sağlama görevi bulunmaktadır. Sadece ayrımcılık mağdurlarına değil, akla gelebilecek diğer alanlarda da (trafik kazası, istismar, dolandırıcılık ve taciz gibi) mağdurlara destek sağlayan bir kurumdur.	Telefon: 0900 - 01 01 Web sitesi: https://www.slachtofferhulp.nl/contact/
------------------------------	--	---

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

www.nesam.ytb.gov.tr